

Co bychom měli vědět o požární ochraně

Základním dokumentem, v němž je zakotven význam požární ochrany, je zákon O požární ochraně číslo 133/1985 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Naše úvaha sotva někoho zavede do prodejny právnické literatury, dovolte tedy zvláště pro ty, kteří se ještě řídí zásadou – „Nehas, co tě nepálí“ odcitovat:

Každý je povinen počínat si tak, aby nezavdal příčinu ke vzniku požáru, neohrozil život a zdraví osob, zvířata a majetek; při zdolávání požárů, živelních pohrom a jiných mimořádných událostí je povinen poskytovat přiměřenou osobní pomoc, nevystaví-li tím vážnému nebezpečí nebo ohrožení sebe nebo osoby blízké anebo nebrání-li mu v tom důležitá okolnost, a potřebnou věcnou pomoc. Ustanovení § 20 tím není dotčeno.

Zdroj: <http://www.tzb-info.cz/pravni-predpisy/zakon-c-133-1985-sb-o-pozarni-ochrane>

Slova – „Každý je povinen počínat si tak, aby nezavdal příčinu ke vzniku požáru ...“ bychom si měli vryt do paměti a připomenout si je vždy, když se ocitneme v situaci, kdy by se oheň mohl změnit z dobrého sluhy na zlého pána. Nebrat na ně ohled znamená zajistit si volnou vstupenku přímo do soudní síně – jako obžalovaný.

A jestliže přece k požáru dojde? Zákon pamatuje na povinnosti občanů i v takovém případě a říká, že **každý je povinen** v souvislosti se zdoláváním požáru

- provést nutná **opatření pro záchranu ohrožených osob**,
- **uhasit požár**, jestliže je to možné, nebo provést nutná **opatření k zamezení jeho šíření**,
- **ohlásit** neodkladně na určeném místě zjištěný požár nebo zabezpečit jeho ohlášení,
- **poskytnout osobní pomoc** jednotce požární ochrany **na výzvu velitele zásahu**, velitele jednotky požární ochrany nebo obce.

Každý je povinen na výzvu velitele zásahu, velitele jednotky požární ochrany nebo obce **poskytnout dopravní prostředky, zdroje vody, spojová zařízení a jiné věci potřebné ke zdolání požáru**.

Povinnost poskytovat osobní a věcnou **pomoc** uvedenou **se nevztahuje**

- **útvary a vojáků** ozbrojených sil České republiky, útvary a **příslušníky** Policie České republiky, Bezpečnostní informační služby a Vězeňské služby, **jestliže** by poskytnutím pomoci byl **vážně ohrožen důležitý zájem služby**.
- právnické osoby a podnikající fyzické osoby **v oblasti veřejné hromadné dopravy, energetiky a spojů** a jejich zaměstnance, **jestliže by** poskytnutí pomoci **mohlo mít** za následek **závažnou poruchu provozu** u těchto právnických osob a podnikajících fyzických osob, nebo jiný závažný následek,
- právnické osoby a podnikající fyzické osoby **v oblasti zdravotnictví** a jejich zaměstnance, jestliže by poskytnutím pomoci **bylo vážně ohroženo** plnění úkolu v oblasti péče o zdraví lidu.

Fyzická osoba není povinna poskytnout osobní a věcnou **pomoc**, **jestliže jí** v tom brání důležitá okolnost nebo jestliže **by tím vystavila vážnému ohrožení sebe nebo osoby blízké**.

Ve světle paragrafů, miliónových škod, desítek zraněných a těch, kteří už s námi nezasednou za společný stůl, se jasně ukazuje význam požární prevence. Nejen proto, že její poslání je v souladu se zněním zákona. Jeho strohé litery se zpravidla stanou výmluvnými tehdy, když neštěstí postihne právě nás. To už promlouvají pozdě... Ptáte se na návod, jak se střetu s paragrafy vyhnout? Snad ho podá naše „desatero“ požární prevence:

Každý občan je zejména povinen:

- 1) zdržet se kouření, manipulace s ohněm a otevřeným světlem na požárně nebezpečných místech,
- 2) udržovat v řádném stavu topidla, komíny, kouřovody, elektrická a jiná zařízení,
- 3) zajistit, aby se v blízkosti topenišť a tepelných zdrojů nenacházely hořlavé látky,
- 4) dbát o to, aby topidla a zapnuté elektrická a plynové spotřebiče nebyly ponechány bez dozoru,
- 5) dbát, aby popel byl sypán vychladlý do nádob k tomu určených a na požárně bezpečných místech,

- 6) pečovat o řádný dozor nad dětmi, zamezit jim v přístupu k zápalkám a hořlavým či zápalným látkám,
- 7) používat všechny tepelné a jiné spotřebiče jen k stanovenému účelu, používat jen schválené spotřebiče a dodržovat návod k jejich obsluze,
- 8) zachovávat opatrnost při skladování hořlavých látek a látek se sklonem k samovznícení, ukládat je ve stanoveném množství, překládat je a větrat,
- 9) udržovat pořádek a čistotu na půdách, chodbách, ve sklepích a na dvorech,
- 10) dbát zvýšené opatrnosti v době sucha, žní a v topném období.

Naše desatero má sloužit jako návod, rada, výstraha – jak chcete. Víme, že ani kdyby bylo uzákoněno, nevymřeli by ti, kterým je lhostejný majetek nás všech a snad i jejich vlastní.

Těší nás však to, že se do požární ochrany zapojuje stále více těch, kteří pochopili skutečný smysl zákona. A pro ty, kdo dají přednost nedbalosti, nekázni a lhostejnosti ke společnosti, byla tato relace zbytečná. Na ně totiž pamatuje trestní zákoník.

Když zatopí požár

Dlouhé zimní večery jen málokoho vylákají ven, zvláště když je za okny plískanice, teploměr se odmítá povznést nad nulu a na televizní obrazovce se objeví známé postavy oblíbeného seriálu. O pohodu se postarají kamna a nám nezbyvá než se těšit z příjemně stráveného volného času. Každá mince má však dvě strany: o rubu této idyly by nejlépe mohli vyprávět právě hasiči, pro něž je zima a topné období tím, co pro studenty maturita nebo zkouškové období. Nejobvyklejší příčiny požáru, jakými jsou bezesporu nesprávná obsluha topidel, jejich špatný technický stav a nesprávné umístění, hořlavé látky v jejich blízkosti, ale i třeba manipulace s popelem nebo vadné komíny. Nemůžeme odvést pozornost od nejsmutnějších stránek statistiky, na nichž jsou zaznamenávány počty raněných a mrtvých. Taková je tedy ta méně příjemná, méně známá a hlavně nebezpečná strana mince.

Není třeba dlouhého zamýšlení, abychom si při pohledu na přehled příčin požárů uvědomili, že topidla sama za nic nemohou, vinu však nese lidská nedbalost, nepozornost a nezodpovědnost. Že o tom, zda kamna budou dávat teplo nebo brát hodnoty, zdraví či dokonce životy, rozhodujeme sami. Co tedy dělat, aby právě náš domov nebo pracoviště neohrozil požár?

Je často až zarážející, kolik času jsme ochotni věnovat péči o topidla ve své domácnosti. Zpravidla péče skončí okamžikem jejich instalace a další pozornost jim věnujeme až na jejich poslední cestě. Pokud ovšem ještě dříve jejich provoz nezaviní požár. Vyplývá z toho pro nás základní povinnost: průběžně kontrolovat stav topidla, abychom včas předešli závadám s nedozírnými následky. Je samozřejmostí, že sami nejspíše prohlédneme šamotování či připojení kouřovodů, které musí splňovat poměrně přísné požadavky (musí stoupat ve směru tahu spalin, jednotlivé díly musí být dostatečně zasunuty do sebe, nikdy nesmí být vedeny přes cizí byt či kancelář...). U spotřebičů na plyná, kapalná paliva a u elektrických topidel si nebudeme dokazovat, co dovedeme sami, ale prohlídku a případné opravy vždy svěříme odborné firmě. Stokoruna, ušetřená na odborné prohlídce, je pochybnou úsporou, jestliže požár vzápětí způsobí statisícové škody.

Při instalaci nového tepelného spotřebiče budeme věnovat náležitou pozornost dodržení bezpečných vzdáleností od hořlavých materiálů, pokud jsme už topidlo umístili, nebude na škodu přesvědčit se o tom, zda jsme se díky neznalosti nedostali do rozporu s normou, která u kamen na tuhá paliva předepisuje vzdálenost 80 cm ve směru hlavního sání. Pokud nelze dodržet bezpečnou vzdálenost musíme zajistit kvalitní tepelnou izolaci.

Používána mohou být pouze topidla, která prošla zkouškami a byla schválena příslušným orgánem.

A co říct k vlastní obsluze? Ke každému spotřebiči musí být dodán návod k obsluze, který obsahuje pokyny pro obsluhu a regulaci topidla, pokyny pro bezpečné umístění a připojení ke komínu, předepsané palivo, dovolené opravy a seřízení, které smí provádět uživatel a další nezbytné údaje pro bezpečný provoz.

Návod nám nemá sloužit k prvnímu slavnostnímu zatopení, ale jako průvodce po celou dobu používání spotřebiče. Budeme-li jej respektovat, omezíme nebezpečí vzniku požáru na minimum. Nesmíme také zapomínat na to, že kamna slouží i vytápění a ne k sušení prádla, tavení vosku či jiným potřebám, zahrnutých posléze ve statistické rubrice „nesprávné používání“.

Hoření, hašení, ruční hasicí přístroje

Co vlastně hoření je a za jakých podmínek k němu dochází?

Hoření je fyzikálně-chemická reakce, při které se hořlavá látka, zahřátá na svoji zápalnou teplotu, slučuje s kyslíkem za silného vývoje tepla, světla a zplodin hoření.

Definice nám napovídá, že proces hoření vyžaduje tři důležité faktory. Prvním je bezesporu hořlavá látka. Výběr je opravdu rozmanitý ve všech skupenstvích hmoty: hořlavé kapaliny jako benzín a líh nebo plyny. Druhý faktor – kyslík, obsahuje vzduch kolem nás, pro speciální účely se uchovává také čistý kyslík v tlakových lahvích a jako okysličovadlo postačí v některých případech i kyslík vázaný v chemických sloučeninách. A jestliže se nám sejdou hořlavina s kyslíkem, což vzhledem k prostředí, v němž žijeme, je stav téměř neustálý, postačí přidat ještě zápalný zdroj a oheň je tady. Zápalným zdrojem nemusí být jenom otevřený plamen, stejně dobře zapálí i žhnoucí uhlíky, jiskry od brusky či jiskření mezi kontakty vypínače nebo atmosférický výboj – blesk.

Jestliže odstraníme některou z uvedených složek, nemůže proces hoření probíhat. Víme tedy, že budeme-li někdy hasit, nebudeme dělat nic jiného, než bránit přístupu vzduchu, ochlazovat hořící látky nebo je zcela odstraňovat. V praxi to znamená například vypnout neprodleně přívod plynu, pokrýt hořící materiály pěnou nebo třeba ochladit rozpálené dřevo vodou.

Ke zdolání malého požáru postačí běžné hasební prostředky: tlumice, houně, ruční a džberové stříkačky. Podstatně účinnější jsou ruční hasicí přístroje, u nichž je ovšem nutno pamatovat na omezené časové působení a použít vhodný typ – na elektrické rozvody pod napětím se vodní či pěnový přístroj nesmí použít. Ostatně každý hasicí přístroj má návod k obsluze, jímž se budeme řídit a který nám vymezuje i okruh použití. Prázdný přístroj necháme co nejdříve naplnit v odborném závodě nebo jej nahradíme ihned novým. Připomeňme si ještě, že pouze udržované a na vhodném místě umístěné přístroje nám při hašení případného požáru mohou být dobrými pomocníky.

Co říci závěrem? Chtěli jsme vás seznámit právě s tím, co je potřeba vědět, aby každý mohl pomoci při záchraně svého i společného majetku. Oheň v kamnech i na střeše je jeden a tentýž a je pouze na nás, představí-li se jako dobrý sluha nebo zlý pán.

Vypalujete starou trávu?

Každoročně s příchodem jara se setkáváme se stejným úkazem. Objevuje se na mezích, v zahrádkách i sadech, zkrátka všude tam, kde rostla tráva a zůstala po ní jen vyschlá stébla a žluté drny. A právě pozůstatky starého travního porostu jsou odklizeny způsobem, který dělá starosti hasičům i ochráncům přírody. Jistě, vzít zápalky a stařinu vypálit je jednodušší a méně namáhavé než poctivě hráběmi celou plochu zbavit starého porostu. Pomáhá k tomu i přežívající názor, že popel z vypáleného trávníku je dobrým hnojivem, přispívajícím k lepšímu růstu nového porostu. Konečně koho by napadlo, že tato „metoda“ zahradnické práce může vést k nejtragičtějším koncům...

Ponechme stranou nesprávné názory a podívejme se blíže, k čemu vede vypalování staré trávy ve skutečnosti. Oheň sice starý porost opravdu účinně zničí, jenže spolu s ním odumírají kořínky nového a přežívá jen odolný plevel. Ohroženy jsou i keře a mladé stromky, u nichž poškození podkorové vrstvy má za následek konec růstu a uhynutí. Po život v přírodě má nesmírný význam i biologická rovnováha mezi různými druhy hmyzu a drobné zvěře. Jestliže sáhne k vypalování trávy, narušíme tuto rovnováhu natolik, že trvá několik let, než se vrátí do původního stavu. Mezitím může dojít k přemnožení škůdců, kteří by v normálních podmínkách nikdy neměli podmínky k překročení obvyklého množství. Ani zajíci, pernatá

zvěř a jejich mláďata si nezaslouží smrt v plamenech, zvláště když jejich počty díky měnícím se přírodním podmínkám rok od roku klesají. A domněnka, že popel dobře zahradu pohnojí, také neobstojí. Jednak zdaleka neobsahuje ty látky, které trávník skutečně potřebuje, jednak spáleným kořínkům nepomůže ani to nejzáračnější hnojivo na světě.

Na vypalování trávy pamatují zákony o požární ochraně a o myslivosti a trestní zákoník nejen peněžitými pokutami, ale v případě obecného ohrožení i tresty odnětí svobody.

Domníváme se však, že dříve, než nastoupí zákony, měl by zvítězit zdravý rozum. Zničené přírodní prostředí, ohrožené hodnoty, zdraví a lidské životy jsou příliš velkou daní lidské pohodlnosti!

Nesprávná elektrická instalace ohrožuje hodnoty a zdraví

Elektrická energie během krátké doby převzala většinu prací v našich domácnostech, pohání stroje v závodech i motory lokomotiv a tramvají. A jestliže kdosi označil 20. století jako století elektřiny, vyjádřil tak přesně postavení, které elektřina v našem životě zaujímá. Ponechme však tentokrát stranou její průmyslové uplatnění a podívejme se na ni z hlediska běžného spotřebitele. Přijměte tedy několik otázek našeho malého testu jako návod, jak se nezařadit mezi ty, jimž elektrický proud posloužil v negativním smyslu.

První otázka je určena majitelům rodinných domů. Kdy jste naposledy za přítomnosti odborníka kontrolovali stav přípojky a vodičů k rozvodné skříni? Právě zde většinou prochází vodiče prostorami plnými prachu, pavučin či starého harampádí a jejich izolace je namáhána povětrnostními vlivy. Preventivní prohlídka pomůže zabránit zkratu v prostředí jako stvořeném pro vznik požáru.

Další otázka platí všem, kdo si sami provádějí údržbu pojistek. Používáte vždy jen správně dimenzované pojistky? Nebo je opravujete sami? Většina samozvaných odborníků postupuje tak, že tavný element nahradí z jakési snahy po trvanlivosti průřezem silnějším než samotný vodič. Zapomíná přitom na původní účel pojistky, protože takto opravená při přetížení sítě nepřeruší přívod proudu a dojde k nenapravitelným poruchám na vlastních spotřebičích, ale i k poškození instalace a zkratu. Proto pojistky nebudeme nikdy opravovat, ale nahradíme je novými předepsané hodnoty.

Důležitou částí je vnitřní rozvod proudu, položíme si tedy otázku, zda je proveden podle platných předpisů, jaký je jeho technický stav a zda průřezy vodičů odpovídají dnes používaným spotřebičům. Je dostatečně zabezpečen proti přechodovým odporům, přehřívání vodičů a zkratům, o jejichž důsledcích už byla zmínka.

A co přívodní šňůry ke spotřebičům? Zacházejí s nimi i naše děti a podcenění zdánlivé maličkosti má v tomto případě účinek elektrického křesla, na které se odsuzujeme vlastní nedbalostí. To platí i pro nejruznější provizoria při stavebních pracích, pro zapojení spotřebičů na motorový proud nebo nouzové osvětlení.

A ještě pár slov o důležité součásti vybavení budov – o hromosvodech. Podmínkou účinné ochrany před bleskem je jejich neporušený svod a správné provedené zemnění. Jestliže hromosvod svede atmosférický elektrický náboj o napětí dosahujícím milionu voltů, je třeba zajistit odbornou revizi a případnou opravu, abychom při další bouři nebyli odkázáni už jen na zásah hasičů. Navzdory dobré víře zde totiž hromnička mnoho nepomůže.

Odhalené závady je nutno odstranit dříve než dojde k neštěstí. Vždyť přece dobře víme, že špatný stav elektroinstalace, neodborné zásahy a nedodržení technických norem nechává dokořán otevřené dveře nejen velkým hmotným ztrátám, ale především ohrožuje lidské zdraví a životy.

Používáme elektrické spotřebiče

Byli bychom špatnými rádci, kdybychom neupozornili i na nebezpečí při používání elektrických spotřebičů jako takových. Vždyť jejich počet neustále roste, zatímco lehkomyšlnost a neopatrnost při zacházení s nimi bohužel nevymizela. A tak stoupá i počet požárů zaviněných právě elektrospotřebiči, či přesněji řečeno, jejich nesprávným používáním.

Snad nejčastěji se setkáváme s různými typy spirálových nebo plotýnkových vařičů. Před zahájením sériové výroby prošly přísnými zkouškami, na jejichž základě byl vydán návod k obsluze. Ten je pro uživatele

na nehořlavé podložce, nenechávat v blízkosti hořlavé látky a neponechat jej při provozu bez dozoru. A když jsme uvařili, ještě před ochutnáním prvního sousta se přesvědčíme, zda je vaříč opravdu vypnut! Milovníci kávy v kancelářích se musí smířit s umístěním vaříče na zvláště stanoveném místě a ze svých řad určit osobu odpovědnou za kontrolu. Vaříč nikdy nebudeme používat k jiným účelům, zejména ne k přitápění!

Velké požární nebezpečí představují elektrické topiče. Často si totiž při jejich použití neuvědomujeme energii sálavého tepla, schopného zapálit i předměty ve značné vzdálenosti.

Zvláštní kapitolou jsou akumulční kamna a olejové radiátory. Zdají se bezpečné, ale o opaku se mohli přesvědčit ti, kdo na nich sušili oděvní svršky nebo jiné předměty. Nezapomeňte, že i menší povrchová teplota při dlouhodobém působení může skončit požárem. Viníkem může být i docela obyčejná čtyřicetiwattová žárovka bez ochranného krytu, kterou kdosi roztržitý nechal na půdě svítit příliš dlouho. Chvilka nepozornosti nebo zajímavý rozhovor se sousedkou mohou náležitě prodražit žehlení, pokud necháme zapnutou elektrickou žehličku bez dozoru

A tak si vždy, když zapneme některý spotřebič, uvědomíme, že záleží právě na nás, zda bude dobře sloužit a nestane se ničitelem hodnot a lidských životů.

Používáme plynové spotřebiče

O využití plynu v dnešní době slycháme často a v nejrůznějších souvislostech. Stal se vlastně naším denním společníkem a tak vaří, hřeje, svítí a třeba i letuje a sváří. Zemní plyn a propan-butan vstoupily do našich závodů a domácností tak, že je často nebereme na vědomí a zacházíme s nimi tak samozřejmě, jakoby patřily k člověku odedávna. Plyny se velmi dobře mísí se vzduchem, jejichž účinnost je vysoká, spalování dokonalé a bez tuhých zplodin. Provoz je čistý, obsluha celkem jednoduchá, v některých případech dokonce plně automatická. A tak přijímáme výhody, které nám hořlavé plyny poskytují, aniž bychom brali ohled na nebezpečí, které se v jejich použití skrývá.

To však neznamená, že neexistuje. Vždyť plyny vytvářejí se vzduchem výbušné směsi s velkou energií, k jejichž uvolnění postačí i nepatrný zdroj. V prostředí, kde dosáhlo množství plynu kritické koncentrace, může být příčinou výbuchu a požáru i obyčejný domovní zvonek, cigareta nebo škrtnutí zápalky. Požár následující výbuch pak zpravidla dokončí zkázu toho, co výbuch odolalo.

Lékaři záchranné služby by navíc mohli uvést mnoho případů otrav plynem, který není-li přímo jedovatý, je však určitě nedýchatelný, což pro toho, kdo usnul v místnosti s unikajícím plynem, nepředstavuje na místě posledního odpočinku už žádný rozdíl. Přísné předpisy a opatření zde rozhodně nejsou zbytečné a budeme je tedy důsledně dodržovat sami, ale nebudeme váhat upozornit i toho, kdo je vědomě či úmyslně porušuje. Plynové spotřebiče nám budou dobře sloužit jen tehdy, budou-li dodržovány údaje výrobce v návodu k použití. Lze je připojit jen se souhlasem příslušného plynárenského podniku a jen tam, kde je dostatečný objem vzduchu pro dokonalé spalování.

Přestože jsme národem domácích kutilů, svěříme vždy připojení kvalifikovanému odborníkovi a nebudeme si při této příležitosti dokazovat, co všechno dovedeme. Kromě tzv. „wafek“, která mají vlastní vývod spalin a přívod vzduchu, musí být všechna plynová topidla připojena na komínový průduch. Kouřovody složené z jednotlivých trub musí být sestaveny proti směru proudění spalin, aby nedošlo k úniku kondenzátu mimo kouřovou cestu. Spotřebič musí mít hořáky konstruované s ohledem na příslušný druh plynu a záměna není možná.

Propan-butan je výrazně těžší než vzduch a proto se drží při zemi či na nejnižších místech obytného přívěsu. Přitom vytváří se vzduchem vysoce výbušnou směs, o jejíž přítomnosti nás neinformuje zpravidla ani čich. Než „hladina“ plynu dostoupí výšky nosu, je už obvykle pozdě, protože stačí jediná jiskra ve vypínači, upuštěná zápalka nebo jiný iniciátor a výbuch zničí vše kolem...

Je samozřejmostí, že prvním požadavkem na bezpečnost je používání schválených spotřebičů, které jsou v dobrém technickém stavu. Případné opravy svěříme odborníkovi, sami budeme dbát především na těsnost spojů, kterou ovšem nebudeme zjišťovat pomocí zápalky, ale mýdlového roztoku. Při používání topičů pamatujeme na dodržení bezpečné vzdálenosti od hořlavých předmětů dle návodu k obsluze.

Pozornost zaslouží také správné uložení tlakových lahví, ať už půjde o malé „bomby“ kempingových přenosných vařičů nebo velké lahve pro stabilní spotřebiče. Vždy je třeba skladovat je v oddělených a dobře větraných prostorách. Při umístění lahve s náplní do 15 kg v kuchyni u spotřebiče je nutno zachovat vzdálenost 1m nebo zajistit, aby povrchová teplota lahve nepřekročila 40°C. Lahve s náplní 33kg se vždy umísťují vně budovy.

Dojde-li v prostoru, v němž jsou skladovány nebo na rozvod ke spotřebičům napojeny tlakové lahve, k požáru, je třeba je okamžitě odpojit, uzavřít a přemístit na místo chráněné před požárem, případně je chladit postřikem vodou.

Jenom dodržování zmíněných zásad zabezpečení, že plynové spotřebiče budou i ve vaší domácnosti dobrým pomocníkem, sloužícím našim potřebám, aniž by ohrožoval náš majetek, zdraví a životy.

Hořlavé kapaliny

Samotný název hořlavá kapalina není tak docela přesný. Víme totiž, že sama kapalina, jaksi za nic nemůže. Nebezpečí vzniká až v okamžiku, kdy se začne vypařovat, protože v té chvíli ve směsi se vzdušným kyslíkem vznikne třaskavá směs, která je sice naprosto nepoužitelná pro odstřel kamene či starých domů, které však jediná jiskřička dodá schopnost zničit hodnoty ve vlastnictví osobním i společenském, zdraví i životy těch, kdo byli nablízku. Páry hořlavých kapalin jsou těžší než vzduch, drží se při zemi a proniknou i do sebemenší skulinky. Namítnete, že k požáru, je potřebná určitá koncentrace par. To je pravda, když se však podíváme, při jakých teplotách se začínají některé hořlavé kapaliny vypařovat, zjistíme, že dosáhnout takové koncentrace není nijak obtížné. Pro představu je nutno ještě říci si alespoň pár slov o bodu vzplanutí a bodu hoření. Bod vzplanutí udává nejnižší teplotu, při které se nad kapalinou vytvoří tolik par, že se při přiblížení plamene za mírného výbuchu vznítí a opět zhasnou. Právě podle této teploty řadíme do jednotlivých tříd nebezpečnosti hořlavé kapaliny. Bod hoření potom udává teplotu, za které se páry vznítí a dále nepřetržitě hoří. Pro techniky je důležitý i bod vznícení, jehož hodnota je určena teplotou, za které se hořlavá látka vznítí na vzduchu i bez přítomnosti plamene.

Nejnebezpečnější jsou samozřejmě hořlavé kapaliny **I.** třídy: benzín, aceton, toluen, líh. **II.** třída zahrnuje naftu, petrolej, terpentýn a další látky s bodem vzplanutí od 21°C - 55°C. **III.** třída zahrnuje fenoly, anilin, naftalen, kyselina mravenčí s bodem vzplanutí od 55°C – 100°C. **IV.** třída zahrnuje oleje automobilové, kondenzátorové, tlumičový, topný olej s bodem vzplanutí nad 100°C.

Víme-li, odkud nebezpečí přichází, můžeme mu daleko lépe čelit. Poznali jsme, jak nebezpečné jsou páry hořlavých kapalin, můžeme tedy na první místo pozornosti zařadit boj proti výparům: nevystavujeme hořlaviny působení tepla a místnost, v níž je používáme, by měla být dostatečně větrána. Tím jsme vytvořili objektivní podmínky pro bezpečnou práci a záleží už jen na našem vlastním počínání – sebelépe větraná místnost nebude k ničemu, pokud si při práci s acetonem zapálíme cigaretu nebo si na dolévání nafty posvítíme svíčkou. Nádoby by měly být výrazně označeny a nikdy je nezapomeneme pečlivě uzavřít. Že je budeme skladovat daleko od zdrojů tepla, mimo dosah dětí a tak, aby nedošlo k rozlítí.

Topné období

Kdo z nás si při zatápění uvědomí, že jenom závady na topidlech, jejich nesprávné používání a manipulace s odpadem přispívají k značným škodám, ten uzná, že starosti hasičů jsou plně opodstatněné.

Domníváme se, že právě na tomto místě je třeba připomenout nesmírný význam požární prevence, protože za většinou neštěstí stojí zdánlivě nepatrné a zanedbatelné maličkosti, které by bylo při včasné preventivní prohlídce možno snadno odstranit.

Co všechno bychom měli před započítím topné sezóny zkontrolovat? Uvedeme jenom hlavní body. Začneme prohlídkou samotných kamen. Zkontrolujeme šamotování, uzávěry dvířek a stav kouřovodů a odstraníme případné nečistoty. To platí i u tepelných zdrojů na plyn, kde by měl pravidelnou prohlídku provést odborník. U elektrických spotřebičů prověříme přívodní šňůry, zásuvky i dimenzování pojistek proti případnému zkratu. U všech topidel budeme dbát na bezpečný odstup od zařízení místností, a pokud není

možné jej dodržet, zabezpečíme alespoň kvalitní tepelnou izolaci. Dále prohlédneme napojení na komínové těleso a majitelé rodinných domků se přesvědčí, zda odpovídá požárním předpisům, je-li omítnuto, jestli v něm nejsou zazděné trámy a zda hořlavé látky jsou uloženy dostatečně daleko.

Pokud prohlídka neukáže závady, zbývá jen seznámit se se správným postupem obsluhy a hlavně jej vždy dodržovat. Tím jsme udělali vše, co bylo třeba udělat ke snížení nebezpečí vzniku požáru.

Co bychom měli vědět o komínech

Otvory do komínového tělesa, takzvané sopouchy, je třeba opatřit keramickou vložkou nebo zděří stejného průměru jako mají kouřovody. Pokud se rozhodneme po skončení topného období topné těleso uklidit, třebas z prostorových důvodů, je nutno komínový otvor uzavřít nehořlavou ucpávkou, nejlépe však plechovým víčkem patřičných rozměrů. Nikdy nepoužívejte pro tento účel papír nebo jiný hořlavý materiál. A co vlastní komínové těleso? Musí mít kompaktní nepoškozené zdivo, musí být v každém případě omítnuto a obíleno – to platí i ro půdní prostory. Účelem není mít snad nejhezčí komín, ale pouze takováto úprava zajistí dokonalou neprostupnost vůči spalinám a přílišnému žáru. Norma také předepisuje jednoznačně provedení vymetacích a vybíracích otvorů: Vybírací, vymetací a čistící otvory musí být uzavřeny těsnými dvojitými nebo zdvojenými komínovými dvířky z nehořlavých materiálů (např. plechovými).

Podrobnosti o podmínkách požární bezpečnosti při provozu komínů, kouřovodů a spotřebičů paliv řeší „Nařízení vlády č. 91/2010“ a „Předpis č. 34/2016 Sb. – Vyhláška o čištění, kontrole a revizi spalinové cesty.“

Místo svíčky baterku

Používání svíček k osvětlování se v dnešní době podstatně omezilo a zůstalo spíše jako intimní osvětlení při slavnostních chvílích. Svíčky se dnes prodávají ve všech možných velikostech, provedeních a barvách a používají se jako dekorativní předmět. Pokud by sloužily pouze k uvedeným účelům, nemuseli bychom si dělat velké starosti, i když i vánoční stromek občas může chytnout. Otevřený oheň a především svíčky se však stále používají i tam, kam toto osvětlení v žádném případě nepatří.

To se týká jeho používání na půdách, ve sklepích, v garážích, kůlnách, stodolách, ale také v chatách a ve stanech a někdy i v bytech.

Používání svíček v těchto případech musíme nazvat hazardem a občany, kteří je používají, nezodpovědnými lidmi; riskují svůj majetek a zdraví – často však nejen svůj, ale i svých spoluobčanů.

Nejčastěji požár vznikne při zapomenutí zapálené svíčky, odložené na hořlavém podkladě, při neopatrné manipulaci a jejím převrnutí při odpadnutí žhavého knotu na hořlavé předměty. Stane se i to, že majitel bytu nebo chaty usne při zapálené svíčce nebo že svíčku převrhne domácí zvíře. Zanedbatelné nejsou ani hry dětí, kdy si děti pomocí svíček osvětlují temná zákoutí svých oblíbených míst ke hraní, jako jsou stodoly, půdy apod. I v těchto případech si však musíme uvědomit, že požáry máme na svědomí v podstatě my dospělí, že jsou výsledkem naší nedbalosti či nedostatečné výchovy a dozoru nad dětmi.

A proto: zapálené svíčky budeme používat pouze při svátcích nebo rodinných oslavách (samozřejmě s dozorem) a pro potřeby osvětlování v prostorech s nebezpečím požáru si raději pořídíme baterku.

Topíme tuhými palivy

I krátký pohled do statistiky nám prozradí, jak velký podíl na požárech v domácnosti mají topidla. Přestože jsme se naučili využívat moderních zdrojů tepla, ať už plynových nebo elektrických, jsou klasická kamna na uhlí stále ještě rozšířena. A i když snad každý z nás je umí obsluhovat, položíme si otázku, zda s nimi zacházíme tak, aby se nestala nebezpečím pro majetek a lidské životy. Vždyť je používají zejména naši starší spoluobčané, kteří jsou v případě požáru proti ohni téměř bezmocní. A tak věnujeme čas třeba svému autu či složitým hračkám dětí, zatímco návodu k obsluze a informační tabulce na topidle málokdy. O občasné péči o stav a provoz ani nemluví. Závada se pak projeví až při začátku topné sezóny, kdy už je na opravy pozdě.

Připomněli jsme si význam dobrého technického stavu kamen, kouřovodů a komínů, vyjmenujme si i další důležité zásady pro jejich provoz. Častou příčinou požáru bývá nesprávné umístění nábytku u kamen, jinak řečeno: přivoláváme červeného kohouta všude tam, kde kamna těsně obklopíme nábytkem, textiliemi, snadno hořlavými předměty nebo přímo zásobou uhlí či dřeva. Málokdo se bude učit nazpaměť závazné vzdálenosti pro rozmístění nábytku s ohledem na požární bezpečnost, respektujeme však již při zařizování bytu zdravý rozum. Přechíst si některé nezbytné údaje je proti případným následkům maličkost. Bezpečná vzdálenost (od povrchu hořlavých hmot) je nejmenší vzdálenost vnějšího povrchu tepelného zařízení (spotřebiče, včetně kouřovodu, teplovzdušné jednotky, zdrojů tepla nebo rozvodných a teplosměnných částí soustavy ústředního vytápění) od hmoty daného stupně hořlavosti, při níž teplota povrchu této hmoty nepřekročí vlivem provozu tepelného zařízení přípustnou hodnotu. Přechíst si některé nezbytné údaje je proti případným následkům maličkost. Pozvánkou pro požár mohou být i oděvy, které se nad kamny suší a spadnou na rozžhavený kov nebo se vznítí od sálavého tepla. K značné škodě pak stačí, aby v kritické době nebyl nikdo nablízku.

Uvedené zásady platí v určité míře i pro ostatní typy topidel. Výsadou kamen na tuhá paliva jsou ale žhavé uhlíky a popel, které mohou být příčinou požáru tehdy, není-li pod topidlem nehořlavá podložka, přesahující dostatečně jeho rozměr. Přesná kritéria uvádí norma.

Nakonec několik slov o uskladnění uhlí. Je-li uskladněno ve vysoké vrstvě nebo s velkým množstvím uhelného prachu, dochází k jeho samovznícení. Při nedokonalém hoření navíc dochází k vývinu jedovatého kysličníku uhelnatého, takže likvidace takového požáru bývá spojena s bezprostředním ohrožením zasahujících osob.

Připomeňme si ještě, že popel, zvláště žhavý, patří do kovových nádob a také, že ve sklepě s uhlím nám elektrická svítidla prokáže lepší službu než svíčka, už proto, že je mnohem bezpečnější.

Nepodceňujme nebezpečí, spojená s topením v kamnech na tuhá paliva. Vždyť opatrností a dodržováním našich rad můžeme snadno přispět k tomu, aby se váš byt či domek nestal nakonec jen položkou smutné statistiky zmařených hodnot, zdraví a lidských životů.

